

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKIK W GDAŃSKU**

RGD.61-5/14/HK

Gdańsk, dnia 18 sierpnia 2014r.

DECYZJA NR RGD.14/2014

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 z późniejszymi zmianami),

działając imieniem Prezesa Urzędu ochrony Konkurencji i Konsumentów,

po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczętego, z urzędu, przeciwko przedsiębiorcy Jackowi Krzciukowi, prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą Magis Medianet Jacek Krzciuk w Dębnie,

I na podstawie art. 28 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, po uprawdopodobnieniu stosowania przez Jacka Krzciuka praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 24 ust. 1 i art. 24 ust. 2 pkt 1 ww. ustawy, polegających na stosowaniu we wzorcu umowy pn. „Umowa nr: ... zawarta w dniu ... w Dębnie” postanowień o treści:

[a] „Usługodawca jest uprawniony do zawieszenia świadczenia usługi w przypadku:

- i. Usługobiorca nie uiścił kwot na rzecz Usługodawcy terminie 7 dni od ustalonego terminu zapłaty.
- ii. Usługobiorca narusza którykolwiek z obowiązków nałożonych na Usługobiorcę mocą Umowy.” (§ 6),

oraz

„Usługodawca zastrzega sobie prawo wypowiedzenia Umowy, ze skutkiem natychmiastowym, w przypadku zalegania z opłatami abonamentowymi przez Usługobiorcę przez okres dłuższy niż 21 dni kalendarzowych [...]” (§ 8),

[b] „Usługodawca zastrzega sobie prawo naliczenia opłaty karnej w wysokości 20 pln brutto za ponowne włączenie dostępu do sieci lokalnej Usługobiorcy w przypadku zawieszenia świadczenia usług przez Usługodawcę z winy Usługobiorcy.” (§ 7),

uznanych za niedozwolone i wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r. Kodeks postępowania cywilnego (tekst jednolity: Dz.U. z 2014, poz. 101 z późniejszymi zmianami), m.in. pod numerami: 2049 i 2050 **[a]** oraz 618 i 1084 **[b]**,

oraz

po przyjęciu zobowiązania złożonego przez Jacka Krzciuka, zmierzającego do zaniechania stosowania zarzucanych mu praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, tj. zobowiązania do:

- wypowiedzenia w terminie do dnia 1 października 2014r. umów zawartych z dotychczasowymi abonentami usług świadczonych przez przedsiębiorcę i zastąpienia ich, w tym samym terminie, umowami niezawierającym postanowień wymienionych w punktach I [a] i I [b] sentencji decyzji administracyjnej,

nakłada się na Jacka Krzciuka obowiązek wykonania tego zobowiązania;

II na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 z późniejszymi zmianami) nakłada się na Jacka Krzciuka, prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Magis Medianet Jacek Krzciuk w Dębnie, obowiązek przedłożenia, w terminie do dnia 1 listopada 2014r., informacji i dokumentów potwierdzających wykonanie zobowiązań, o których mowa w punkcie I sentencji decyzji administracyjnej, tj.:

- kopii trzech umów, jeśli takie zostały podpisane, z nowymi abonentami usług świadczonych przez przedsiębiorcę na podstawie nowego wzorca umowy, niezawierającego postanowień wymienionych w punktach I [a] i I [b] sentencji decyzji administracyjnej,
- dowodów potwierdzających wypowiedzenie, w terminie do dnia 1 października 2014r., umów zawartych z dotychczasowymi abonentami usług świadczonych przez przedsiębiorcę i zastąpienia ich, w tym terminie, nowymi umowami niezawierającymi postanowień wymienionych w punktach I [a] i I [b] sentencji decyzji administracyjnej.

UZASADNIENIE

[1] Przy piśmie z dnia 29 stycznia 2014r. Delegatura Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku otrzymała, w ramach postępowania wyjaśniającego prowadzonego w sprawie wstępnego ustalenia czy działania przedsiębiorców telekomunikacyjnych, których siedziby są zlokalizowane na terenie województwa zachodniopomorskiego i którzy prowadzą działalność telekomunikacyjną tylko na tym obszarze, listę przedsiębiorców, którzy, wg Urzędu Komunikacji Elektronicznej Delegatury w Szczecinie, warunki takie spełniają.

[2] W trakcie postępowania, o którym mowa w punkcie [1], Prezes Urzędu przeprowadził m.in. analizę wzorca umowy pn. „Umowa nr: ... zawarta w dniu ... w Dębnie”, przekazanego Delegaturze UOKiK w Gdańsku przez przedsiębiorcę Jacka Krzciuka, prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Magis Medianet Jacek Krzciuk w Dębnie.

[3] Zważywszy na to, że analiza przedmiotowego wzorca ujawniła, iż niektóre z postanowień „Umowy ...”, wymienione w punktach I [a] - [b] sentencji decyzji administracyjnej, mogą być uznane za tożsame z postanowieniami niedozwolonymi, wpisanymi do rejestru postanowień wzorców umowy, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r. Kodeks postępowania cywilnego (tekst jednolity: Dz.U. z 2014, poz. 101 z późniejszymi zmianami), np. pod numerami: 2049 i 2050 [a] oraz 618 i 1084 [b], Prezes Urzędu uznał za stosowne wszczęcie wobec Jacka Krzciuka, w tym zakresie, postanowieniem nr 91 z dnia 1 kwietnia 2014r., postępowania w sprawie domniemanego naruszenia przez tego przedsiębiorcę art. 24 ust. 1 i art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 z późniejszymi zmianami).

[4] Odpowiadając na „Zawiadomienie/wezwanie” Prezesa Urzędu z dnia 1 kwietnia 2014r., przy piśmie z dnia 14 kwietnia 2014r., skarżony przedsiębiorca podniósł m.in., iż:

- „od pewnego czasu [jest] w trakcie opracowywania cennika, regulaminu oraz umowy zgodnych z prawem telekomunikacyjnym”,
- mając na uwadze wszczęte wobec niego postępowanie w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów wskutek stosowania we wzorcu pn. „Umowa nr: ... zawarta w dniu ... w Dębnie” postanowień uznanych za niedozwolone i wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy Kodeks postępowania cywilnego, wniósł o wydanie decyzji w trybie art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz zadeklarował zarówno „odstąpienie od zapisów kwestionowanych przez [Prezesa U-

rzędu] w stosunku do [...] klientów”, jak i przedłożenie „do końca miesiąca maja 2014” „cennika, umowy i regulaminu”, w których zostaną uwzględnione „zastrzeżenia” Prezesa Urzędu.

- [5] Z kolei, przy piśmie z dnia 16 maja 2014r., doręczonym w dniu 22 maja 2014r., Jacek Krzciuk:
- poinformował ponownie, iż odstępuje „od stosowania wymienionych w ww. piśmie [tj. z dnia 1 kwietnia 2014r.] postanowień uznanych za niedozwolone i wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 roku Kodeks Postępowania Cywilnego”,
 - wskazał, iż „[w] stosunku do nowych klientów [stosuje] na dzień dzisiejszy przedstawiony w postępowaniu wyjaśniającym wzór umowy, z którego usunięto zakwestionowane przez Prezesa UOKiK i uznane za niedozwolone postanowienia umowne”, natomiast w stosunku do „dotychczasowych klientów” zamierza „przystąpić do wypowiedzenia warunków umów oraz jednocześnie wprowadzić regulamin świadczenia usług, cennik oraz nowy wzór umowy”, na potwierdzenie czego projekty takich dokumentów Prezesowi Urzędu przedstawił,
 - zaproponował „wykonanie - w terminie do dnia 1 października 2014r. - wszelkich czynności zmierzających do zaniechania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów”, tak w kontekście wymogów ustawy Prawo telekomunikacyjne, jak i ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.
- [6] Pismem z dnia 1 sierpnia 2014r. Prezes Urzędu poinformował Jacka Krzciuka o zakończeniu postępowania dowodowego i możliwości zapoznania się z materiałem zebrany w sprawie; z możliwości tej przedsiębiorca nie skorzystał.

W TRAKCIE POSTĘPOWANIA, KTÓRE KOŃCZY DECYZJA ADMINISTRACYJNA, PREZES URZĘDU USTALIŁ STAN FAKTYCZNY, JAK NIŻEJ.

- [7] Jacek Krzciuk, prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Magis Medianet Jacek Krzciuk w Dębnie, posiada wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (REGON: 321011914), jest też wpisany do Rejestru Przedsiębiorców Telekomunikacyjnych prowadzonego przez Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej pod numerem 9595, co potwierdza „Zaświadczenie” wystawione w dniu 24 czerwca 2011r.

Stosownie do ww. treści „Zaświadczenia”, przedsiębiorca może na obszarze powiatu myśliborskiego (województwo zachodniopomorskie):

- dostarczać sieci telekomunikacyjne, tj.:
 - stacjonarną publiczną sieć telefoniczną,
 - sieć transmisji danych,
 - świadczyć usługi telekomunikacyjne, tj.:
 - usługę transmisji danych,
 - usługę zapewniania dostępu do sieci Internet,
 - publicznie dostępną usługę telefoniczną świadczoną w stacjonarnej niepublicznej sieci telefonicznej.
- [8] Prowadząc działalność telekomunikacyjną Jacek Krzciuk stosował w obrocie z konsumentami wzorzec umowy pn. „Umowa nr: ... zawarta w dniu ... w Dębnie”, zawierający m.in. postanowienia o treści;
- „Usługodawca jest uprawniony do zawieszenia świadczenia usługi w przypadku:
 - i. Usługobiorca nie uiścił kwot na rzecz Usługodawcy terminie 7 dni od ustalonego terminu zapłaty.
 - ii. Usługobiorca narusza którykolwiek z obowiązków nałożonych na Usługobiorcę mocą Umowy.” (§ 6),

- „Usługodawca zastrzega sobie prawo wypowiedzenia Umowy, ze skutkiem natychmiastowym, w przypadku zalegania z opłatami abonamentowymi przez Usługobiorcę przez okres dłuższy niż 21 dni kalendarzowych [...]” (§ 8),
- „Usługodawca zastrzega sobie prawo naliczenia opłaty karnej w wysokości 20 pln brutto za ponowne włączenie dostępu do sieci lokalnej Usługobiorcy w przypadku zawieszenia świadczenia usług przez Usługodawcę z winy Usługobiorcy.” (§ 7).

MAJĄC NA UWADZE USTALONY STAN FAKTYCZNY ORAZ ZEBRANY MATERIAŁ DOWODOWY, PREZES URZĘDU ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE.

- [9] Możliwość rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uzależniona jest od uprzedniego stwierdzenia, czy zagrożony został w niej interes publicznoprawny, bowiem Prezes Urzędu jest upoważniony do realizacji zasadniczego celu powołanej ustawy, którym, zgodnie z zapisem jej art. 1 ust. 1, jest określanie warunków rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasad podejmowanej w interesie publicznoprawnym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów.

Rozpatrywana sprawa ma, w ocenie Prezesa Urzędu, charakter publicznoprawny, albowiem dotyczy ochrony interesu szerszej grupy konsumentów, którzy są lub mogli być klientami Jaceka Krzciuka. Tymczasem, zbiorowe interesy konsumentów podlegają ochronie przed działaniami przedsiębiorców, które są sprzeczne z prawem, zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami.

- [10] Jacek Krzciuk, prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Magis Medianet Jacek Krzciuk w Dębnie, jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zgodnie z którym pod pojęciem tym rozumie się m.in. przedsiębiorcę w znaczeniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jednolity: Dz.U. 2013, poz. 672 z późniejszymi zmianami), w której, stosownie do art. 4 przyjęto, iż „przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą”.

Z kolei, zgodnie z art. 4 pkt 12 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i art. 22¹ Kodeksu cywilnego za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Mając na uwadze powyższe stwierdza się, iż Jacek Krzciuk, będąc przedsiębiorcą i wykonując działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu na rzecz abonentów-konsumentów usług telekomunikacyjnych, podlega rygorom określonym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów, w szczególności - w aspekcie domniemanego naruszenia przez niego zakazów sformułowanych w art. 24 ust. 1 i art. 24 ust. 2 tej ustawy.

- [11] Stosownie do art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione - na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w art. 100 ust. 1 tej ustawy, lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania - że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24 ustawy, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań, a stosownie do art. 28 ust. 2 ustawy - może również określić termin ich wykonania.

Z kolei, odpowiednio do art. 28 ust. 3 ustawy, w decyzji, o której mowa w ust. 1 tego artykułu, Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorcę obowiązek złożenia, w wyznaczonym terminie, informacji o stopniu realizacji zobowiązań.

- [12] Jak wskazuje na to analiza art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu może wydać decyzję, o której mowa wyżej, w sytuacji kumulatywnego spełnienia dwóch przesłanek, tj.:

- uprawdopodobnienia w trakcie postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, iż przedsiębiorca stosuje praktykę zakazaną z mocy art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
- złożenia przez przedsiębiorcę zobowiązania do podjęcia lub zaniechania działań zmierzających do zapobieżenia naruszeniom wskazanym w powołanym wyżej przepisie.

Uprawdopodobnienie oznacza, że w stosunku do przedsiębiorcy będącego stroną postępowania odstąpiono od udowodnienia określonych faktów na rzecz ich jedynie uprawdopodobnienia, przy czym wymagają tego wszystkie przesłanki naruszenia zakazu art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, a zatem do wydania decyzji zobowiązującej konieczne jest:

- uprawdopodobnienie bezprawności działania przedsiębiorcy,
- uprawdopodobnienie naruszenia zbiorowego interesu konsumentów,
- złożenie przez przedsiębiorcę zobowiązania do podjęcia lub zaniechania działań zmierzających do zapobieżenia naruszeniom art. 24 ust. 1 powołanej ustawy.

[13] I tak, bezprawność działania przedsiębiorcy może być wywiedziona z tożsamości postanowień będących przedmiotem postępowania, które kończy niniejsza decyzja, oraz postanowień wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r. - Kodeks postępowania cywilnego.

Na rzecz takiego stanowiska Prezesa Urzędu przemawia przede wszystkim to, iż zakaz stosowania postanowień wpisanych do rejestru nie ogranicza się jedynie do przedsiębiorcy, przeciwko któremu zapadł wyrok w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, lecz rozciąga się, ponadto, na wszystkich innych przedsiębiorców posługujących się postanowieniami identycznymi, tożsamymi, bowiem art. 479⁴³ Kodeksu postępowania cywilnego prawomocność przedmiotowego wyroku rozszerza - od chwili wpisania wzorca umowy do ww. rejestru - również na osoby trzecie.

Wpis określonego postanowienia do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza zatem, że od tego momentu stosowanie określonej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych. Powyższe stanowisko Prezesa Urzędu zgodne jest z orzecznictwem Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 13 lipca 2006r. (sygnatura akt III SZP 3/06) stwierdził, iż „stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów [...]”, a w jej uzasadnieniu wskazał m.in., iż „[...] praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów art. 23a u.o.k.ik. [obecnie - art. 24] obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przestawieniu wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru [...]. Przyjęta powyżej rozszerzająca wykładnia art. 23a u.o.k.ik. [obecnie - art. 24] znajduje również uzasadnienie w dyrektywach 93/13 oraz 98/27 a także orzecznictwie ETS dotyczącym zasady efektywności [...]”.

Wobec tego, że z powołanego wyroku Sądu Najwyższego wynika wprost, iż nie jest konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej, za niedozwolone mogą zostać uznane również postanowienia wzorców umów mieszczące się w hipotezie postanowienia wpisanego do rejestru, którego treść będzie ustalona w oparciu o dokonaną jego wykładnię, bowiem stosowanie postanowienia o treści zbliżonej tak samo godzi w interesy konsumentów, jak stosowanie postanowienia identycznego z tym, które zostało wpisane do rejestru.

Oceniając postanowienia wzorców umowy wykorzystywane w obrocie konsumenckim przez Jacka Krzciuka, wyszczególnione w punkcie I sentencji decyzji administracyjnej, Prezes Urzędu

uprawdopodobnić, iż mogą one być uznane za zbliżone, tożsame z odpowiednimi postanowieniami wpisanymi na podstawie prawomocnych wyroków SOKiK do rejestru postanowień niedozwolonych, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, i, jako takie, naruszają przepisy art. 24 ust. 1 i art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów; na okoliczność uzasadnienia słuszności tego twierdzenia zestawiono poniżej postanowienia kwestionowane, odpowiadające im postanowienia wprowadzone do rejestru oraz wskazano przesłanki mające dowodzić ich zbieżności.

We wzorcu pn. „Umowa ...” znajduje się postanowienie o treści:

- „Usługodawca jest uprawniony do zawieszenia świadczenia usługi w przypadku:
 - a) Usługobiorca nie uiścił kwot na rzecz Usługodawcy terminie 7 dni od ustalonego terminu zapłaty.
 - b) Usługobiorca narusza którykolwiek z obowiązków nałożonych na Usługobiorcę mocą Umowy.” (§ 6),

oraz postanowienie o treści:

- „Usługodawca zastrzega sobie prawo wypowiedzenia Umowy, ze skutkiem natychmiastowym, w przypadku zalegania z opłatami abonamentowymi przez Usługobiorcę przez okres dłuższy niż 21 dni kalendarzowych [...]” (§ 8),

podczas gdy w rejestrze postanowień umownych uznanych za niedozwolone zapisano m.in. postanowienia o treści:

- „Operator zastrzega sobie prawo do wypowiedzenia umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych ze skutkiem natychmiastowym lub zawieszenia świadczenia usług telekomunikacyjnych, bez prawa do odszkodowania oraz bez wcześniejszego uprzedzenia Abonenta w przypadkach: innego naruszenia przez Abonenta postanowień niniejszego Regulaminu, działania na szkodę Orange lub korzystania z usług telekomunikacyjnych Operatora niezgodnie z prawem lub umową (§ 20 ust. 3 pkt 3.6 Regulaminu)” (wyrok SOKiK z dnia 24 listopada 2009r., sygnatura akt XVII AmC 428/09, numer postanowienia: 2049),
- „Jeżeli Abonent nie zapłacił należności za usługi telekomunikacyjne w terminie 30 dni kalendarzowych od daty płatności wskazanej w rachunku telefonicznym, Operator ma prawo zawiesić świadczenie wszelkich usług telekomunikacyjnych na rzecz Abonenta oraz wypowiedzieć umowę o świadczenie usług telekomunikacyjnych ze skutkiem natychmiastowym, bez prawa do odszkodowania ze strony Operatora z tytułu jednostronnego wypowiedzenia umowy i bez konieczności wcześniejszego uprzedzenia Abonenta (§ 20 ust. 12 Regulaminu)” (wyrok SOKiK z dnia 24 listopada 2009r., sygnatura akt XVII AmC 428/09, numer postanowienia: 2050).

Zdaniem SOKiK, który podzielił stanowisko Prezesa Urzędu wyrażone w pozwie, tak postanowienie wpisane pod numerem 2049, jak i pod numerem 2050 są „sprzeczne z dobrymi obyczajami oraz rażąco naruszają interes konsumenta, tym samym stanowią niedozwolone postanowienia umowne, o którym mowa w art. 385¹ § 1 kc”.

W szczególności, SOKiK podniósł m.in., iż:

- (w odniesieniu do postanowienia wpisanego do rejestru pod numerem 2049)

„zapis ten jest niejednoznaczny i niejasny, przejawiający się bardzo wysoką ogólnością [...], dając pozwanej szeroką możliwość interpretacji zachowań konsumenta, za który pozwana przyznała sobie możliwość zastosowania wobec niego bardzo dotkliwej sankcji”, a to „powoduje [...] możliwość wypowiedzenia umowy nawet za nieumyślne naruszenie postanowień regulaminu [...]”, tym bardziej, że „[z]apis wzorca nie przewiduje poinformowania abonenta o naruszeniach regulaminu, a daje możliwość natychmiastowego wypowiedzenia umowy”, niezależnie od tego, że „Sąd zdaje sobie sprawę, że abonent może skorzystać świadczoną na jego rzecz usługę na przykład w celach przestępczych, jednakże zapis regulaminu nie przewiduje możliwości wyjaśnień działań przez abonenta, a prowadzi do natychmiastowego rozwiązania umowy, bez odszkodowania.”,

- (w odniesieniu do postanowienia wpisanego do rejestru pod numerem 2050)

„umowa zawierana pomiędzy PTK a abonentem jest umową wzajemną, a kwestionowany zapis dotyczy rozwiązania takiej umowy ze skutkiem natychmiastowym, stąd nie może mieć zastosowania zapis art. 492 kc i 494 kc, w których to przepisach jest mowa o odstąpieniu od umowy”, stąd „uprawnienie do rozwiązania umowy ze skutkiem natychmiastowym powinno być poprzedzone wezwaniem konsumenta do zapłaty zaległej należności”, bowiem „inny zapis narusza interes konsumenta”.

Jeżeli zatem:

- tak, jak wskazuje na to analiza postanowienia stosowanego przez Jacka Krzciuka o treści „Usługodawca jest uprawniony do zawieszenia świadczenia usługi w przypadku [gdy] Usługobiorca narusza którykolwiek z obowiązków nałożonych na Usługobiorcę mocą Umowy.” oraz postanowienia wpisanego do rejestru postanowień uznanych za niedozwolone pod numerem 2049, każde z nich dopuszcza możliwość uruchomienia przez przedsiębiorcę „dotkliwej sankcji” w postaci zawieszenia/rozwiązania umowy z konsumentem, pomimo tego, że użyte w tych postanowieniach sformułowania definiujące powód takiej interwencji są co najmniej niejasne, niejednoznaczne, a, zgodnie ze wzorcem umowy, na przedsiębiorcy nie ciążył jakikolwiek obowiązek wcześniejszego informowania konsumenta o zaistnieniu okoliczności mającej być podstawą zastosowania wobec niego przyszłej sankcji w postaci zawieszenia świadczenia usługi,
- Jacek Krzciuk, jak i przedsiębiorca stosujący postanowienie wpisane do rejestru postanowień uznanych za niedozwolone pod numerem 2050, zawierali z konsumentami umowy wzajemne, jeżeli kwestionowane postanowienia dotyczą rozwiązania tych umów ze skutkiem natychmiastowym, zawieszenia świadczenia usługi lub prawa wypowiedzenia umowy ze skutkiem natychmiastowym w wypadku zwłoki z zapłatą należności („kwoty na rzecz Usługodawcy”, „opłaty abonamentowej”), a, zgodnie ze wzorcem umowy, na przedsiębiorcy nie ciążył jakikolwiek obowiązek wcześniejszego informowania konsumenta o zaistnieniu okoliczności mającej być podstawą zastosowania przyszłej sankcji w postaci zawieszenia świadczenia usługi z tytułu zapłaty należnej zaległości pieniężnej,

to za uprawdopodobnione Prezes Urzędu przyjmuje to, że postanowienia kwestionowane i postanowienia wpisane do rejestru, jako sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interes konsumentów, można uznać za identyczne, tożsame.

❖

We wzorcu pn. „Umowa ...” znajduje się postanowienie o treści:

- „Usługodawca zastrzega sobie prawo naliczenia opłaty karnej w wysokości 20 pln brutto za ponowne włączenie dostępu do sieci lokalnej Usługobiorcy w przypadku zawieszenia świadczenia usług przez Usługodawcę z winy Usługobiorcy.” (§ 7),

podczas gdy w rejestrze postanowień umownych uznanych za niedozwolone zapisano m.in. postanowienia o treści:

- „W przypadku nie uiszczenia opłaty w terminie sygnał zostanie odłączony od gniazda. W przypadku wyrażenia przez użytkownika chęci z dalszego korzystania z sygnału, wykonawca dokona przyłączenia po zapłaceniu zaległości i dokonaniu jednorazowej opłaty za ponowne przyłączenie.” (wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 24 listopada 2005r., sygnatura akt VI ACA 599/05, numer postanowienia w rejestrze: 618),
- „W przypadku odłączenia sygnału z lokalu z winy abonenta jego ponowne podłączenie nastąpi po uregulowaniu zaległości i wniesieniu opłaty za ponowną aktywację (ponowna aktywacja - wznowienie dostarczania sygnału telewizji kablowej w istniejącym przyłączy, podlegające opłacie zgodnie z cennikiem operatora).” (wyrok SOKiK z dnia 9 czerwca 2006r., sygnatura akt XVII Amc90/05, numer postanowienia w rejestrze: 1084).

Jak wskazuje na to analiza treści postanowienia kwestionowanego we wzorcu pn. „Umowa ...” oraz postanowień przywołanych, wpisanych do rejestru, odnoszą się one do sytuacji, które charakteryzują: odłączenie sygnału z lokalu (zawieszenie dostawy sygnału) z winy abonenta, w

tym z powodu zwłoki w zapłacie za świadczone przez operatora usługi oraz skutek tej zwłoki, ujawniający się po upływie określonego w umowie terminu w postaci zawieszenia bądź nawet zaprzestania świadczenia usługi; równocześnie, w wypadku gdy abonent jest zainteresowany wznowieniem świadczenia usługi, przedmiotowe postanowienia uprawniają operatora nie tylko do żądania uregulowania przez abonenta zaległych należności (wraz z odsetkami, które, po myśli art. 481 § 1 Kodeksu cywilnego, są typową sankcją kontraktową z tytułu opóźnienia w spełnieniu świadczenia pieniężnego), ale i - dodatkowo - również „opłaty karnej za ponowne włączenie dostępu do sieci lokalnej Usługobiorcy” lub „opłaty aktywacyjnej/przyłączeniowej” (mającej charakter kary umownej, zastrzeżonej z mocy art. 483 § 1 Kodeksu cywilnego, do przypadków niewykonania lub wykonania nienależytego zobowiązań niepieniężnych).

Wobec tego, iż tak w postanowieniu znajdującym się w „Umowie ...”, jak i postanowieniach wpisanych do rejestru, swoistą sankcją za niewykonanie w terminie zobowiązań pieniężnych stanowi konieczność uiszczenia przez abonenta, w celu wznowienia przez operatora świadczenia usług, „opłaty za ponowne przyłączenie” bądź „opłaty za ponowną aktywację”, wobec tego, że pobieranie tej opłaty jest niedopuszczalne (okoliczność ta stanowiła bowiem podstawę umieszczenia klauzul o numerach 618 i 1084 w rejestrze postanowień niedozwolonych), przyjmuje się, iż w dostatecznym stopniu uprawdopodobniono ich zbieżność, tożsamość.

[14] W stanie rzeczy opisanym jak wyżej stwierdzić należy, iż w stopniu wystarczającym została uprawdopodobniona przez Prezesa Urzędu bezprawność działań Jacka Krzciuka, polegających na stosowaniu we wzorcu umowy łączącej go z konsumentami postanowień zbliżonych, tożsamy co do celu i skutków, do tych, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy Kodeks postępowania cywilnego.

[15] Ostatnią przesłanką, spełnienie której należy rozpatrzyć w sprawie, jest ustalenie, czy kwestionowane zachowanie Jacka Krzciuka godzi w zbiorowe interesy konsumentów.

I tak, aczkolwiek ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów ww. pojęcia nie definiuje, to należy jednak przyjąć, że interesem, który podlega ochronie na podstawie art. 24 ustawy jest interes prawny konsumentów, rozumiany jako ich potrzeby uznane przez ustawodawcę za godne ochrony; działanie przedsiębiorcy narusza zatem interesy konsumentów wtedy, gdy wywołuje negatywne skutki w sferze ich praw i obowiązków.

Równocześnie, nie jest zbiorowym interesem suma indywidualnych interesów konsumentów.

W wyroku z dnia 10 kwietnia 2008r., sygnatura akt III SK 27/07, Sąd Najwyższy wskazał, iż wystarczające dla stwierdzenia naruszenia zbiorowych interesów konsumentów powinno być ustalenie, iż zachowanie przedsiębiorcy nie jest podejmowane w stosunku do zindywidualizowanych konsumentów, lecz względem członków danej grupy (określonego kręgu podmiotów) wyodrębnionych spośród ogółu konsumentów za pomocą wspólnego dla nich kryterium.

W pojęciu praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów mieści się zatem takie działanie przedsiębiorcy, które jest skierowane do oznaczonych, ale dostatecznie licznych konsumentów, o ile przy tym łączy ich wspólna cecha rodzajowa¹.

W powołanym wyroku Sąd Najwyższy stanął ponadto na stanowisku, iż sformułowanie: „nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów” należy rozumieć w ten sposób, że liczba indywidualnych konsumentów, których interesy zostały naruszone nie rozstrzyga o tym, czy dana praktyka narusza zbiorowe interesy konsumentów, bowiem praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest dopiero takie zachowanie przedsiębiorcy, które podejmowane jest w warunkach wskazujących na jego powtarzalność w stosunku do indywidualnych konsumentów wchodzących w skład grupy, do której zachowanie to jest adresowane, a potencjalną ofiarą tego zachowania może być każdy konsument będący klientem lub potencjalnym klientem tego przedsiębiorcy.

Zgodnie z wyrokiem z dnia 10 kwietnia 2008r., przez interes zbiorowy należy zatem rozumieć interes dotyczący konsumentów jako określonej zbiorowości, a jego naruszenie ma miejsce

¹ Banasiński C., Piontek E., Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz, Warszawa 2009, s. 454.

dopiero wówczas, gdy negatywnymi skutkami działań przedsiębiorcy dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, mających status konsumentów. Do naruszenia zbiorowego interesu konsumentów konieczne jest, aby działanie przedsiębiorcy było skierowane nie do konkretnej osoby, lecz do grupy adresatów wyodrębnionych za pomocą wspólnego dla nich kryterium. Działanie o takim charakterze jest w stanie wywołać niekorzystne następstwa nie tylko w odniesieniu do konkretnych konsumentów, lecz wobec każdego z członków danej zbiorowości. Przy tym, zaistnienie przesłanki naruszenia zbiorowego interesu konsumenta nie jest bezpośrednio uzależnione od liczby konsumentów, których interesy zostały rzeczywiście naruszone wskutek działań przedsiębiorcy, istotne jest natomiast to, że przedmiotowe działanie może zagrozić, przynajmniej potencjalnie, interesom pewnego kręgu nieprofesjonalnych uczestników rynku.

Już tylko w uzupełnieniu stanowiska przedstawionego wyżej Prezes Urzędu chciałby przywołać dodatkowo pogląd, jaki wyraził w jednym z wyroków SOKiK, odpowiednio do którego „jeżeli potencjalną daną praktyką przedsiębiorcy może być dotknięty każdy konsument w analogicznych okolicznościach, to ma miejsce naruszenie zbiorowych interesów konsumentów”².

Jeżeli zatem, jak wynika z ustaleń faktycznych, Jacek Krzciuk proponował abonentom świadczenie usługi telekomunikacyjnej, jeżeli stosunki pomiędzy nim a odbiorcami usług były regulowane na podstawie wzorca pn. „Umowy nr: ... zawartej w dniu ... w Dębnie” zawierającego postanowienia:

- niejasne, niejednoznaczne, mogące wprowadzać konsumenta w błąd co do jego rzeczywistej sytuacji w wypadku naruszenia, bliżej nieokreślonego, „któregokolwiek z obowiązków nałożonych na Usługobiorcę mocą Umowy” i konsekwencji powodowanych tym naruszeniem, pozbawiające go pełnej wiedzy co do przysługujących mu w takich okolicznościach praw,
- rażąco naruszające jego interesy jako abonenta poprzez narażenie go na skutki „zawieszenia usługi” z tytułu zwłoki w zapłacie zobowiązań pieniężnych na rzecz dostawcy lub nałożenie na niego konieczności wniesienia „opłaty karnej w wysokości 20 pln brutto za ponowne włączenie dostępu do sieci lokalnej” pomimo braku we wzorcu umowy postanowienia zobowiązującego usługodawcę do wcześniejszego informowania abonenta o zaistnieniu okoliczności mających być podstawą zastosowania przyszłej sankcji w postaci zawieszenia świadczenia usługi z tytułu zapłaty należnych „kwot na rzecz Usługodawcy” (opłat abonentowych),

jeżeli oferta Jacka Krzciuka adresowana była lub mogła być adresowana nie tyle i nie tylko do ściśle określonego, konkretnego konsumenta, nawet nie do ich ograniczonej grupy, lecz do z góry nieokreślonej, trudnej do zidentyfikowania liczby konsumentów, których sytuacja jest lub mogła być podobna, to przesłanki te pozwalają uznać, zdaniem Prezesa Urzędu, za prawdopodobne również naruszenie przez tego przedsiębiorcę zbiorowych interesów konsumentów.

[16] Zważywszy na to, iż w toku postępowania, które kończy niniejsza decyzja administracyjna, uprawdopodobniono stosowanie przez Jacka Krzciuka praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, zważywszy także i na to, że w trakcie tego postępowania przedsiębiorca złożył zobowiązanie do podjęcia określonych działań zmierzających do zapobieżenia naruszeniom art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, tj. zobowiązanie do:

- wypowiedzenia w terminie do dnia 1 października 2014r. umów zawartych z dotychczasowymi abonentami usług świadczonych przez przedsiębiorcę i zastąpienia ich, w tym samym terminie, umowami niezawierającym postanowień wymienionych w punktach I [a] i I [b] sentencji decyzji administracyjnej,

Prezes Urzędu uznał, iż działania objęte zobowiązaniem złożonym przez przedsiębiorcę, zmierzając do zapobieżenia zarzucanym mu praktykom, uzasadniają wydanie decyzji administracyjnej w trybie art. 28 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

² Por. wyrok z dnia 13 stycznia 2009r., sygnatura akt XVII Ama 26/08.

co, mając na uwadze,

ORZEKL, JAK W PUNKCIE I SENTENCJI DECYZJI ADMINISTRACYJNEJ.

[17] Z kolei, działając w oparciu o art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu nałożył na Jacka Krzciuka obowiązek przekazania w terminie do dnia 1 listopada 2014r. informacji i dokumentów dotyczących sposobu wykonania zobowiązań, o których mowa w punkcie I sentencji decyzji, tj.:

- kopii trzech umów, jeśli takie zostały podpisane, z nowymi abonentami usług świadczonych przez przedsiębiorcę na podstawie nowego wzorca umowy, niezawierającego postanowień wymienionych w punktach I [a] i I [b] sentencji decyzji administracyjnej,
- dowodów potwierdzających wypowiedzenie, w terminie do dnia 1 października 2014r., umów zawartych z dotychczasowymi abonentami usług świadczonych przez przedsiębiorcę i zastąpienia ich, w tym terminie, nowymi umowami niezawierającymi postanowień wymienionych w punktach I [a] i I [b] sentencji decyzji administracyjnej,

co, mając na uwadze,

ORZEKL, JAK W PUNKCIE II SENTENCJI DECYZJI ADMINISTRACYJNEJ.

POUCZENIE:

Stosownie do treści art. 81 ust 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w związku z art. 479²⁸ § 2 Kodeksu postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 z późniejszymi zmianami), od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku, w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji.

OTRZYMUJE:

Magis Medianet
Jacek Krzciuk
ul. Mickiewicza 13
74-400 Dębno